

Sygn. akt I ACa 754/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Joanna Naczyńska (spr.) SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przeciwko Skarbowi Państwa-Marszałkowi(...) i (...) Spółce Akcyjnej w P. w upadłości likwidacyjnej

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Skarbu Państwa-Marszałka (...)

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 13 kwietnia 2017 r., sygn. akt I C 166/15,

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od pozwanego Skarbu Państwa-Marszałka (...) na rzecz powódki 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Naczyńska
-------------------------------------	---------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 754/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem częściowym z 13 kwietnia 2017r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Marszałka (...) na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w B. 76.015,20 zł z ustawowymi odsetkami od 31

sierpnia 2013r. w pozostałym zakresie w stosunku do tego pozwanego powództwo oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powoda 9.418zł z tytułu kosztów procesu. Wobec drugiego z pozwanych - (...) SA w P., w upadłości likwidacyjnej postępowanie w sprawie zostało zawieszono.

Sąd Okręgowy ustalił, że umową z 13 września 2012r. nr (...) pozwana (...) zobowiązała się do wykonania robót budowlanych na rzecz (...) Zarządu (...) w K. w ramach zadania p.n. „Budowa, nadbudowa i przebudowa obustronnych obwałowań przeciwpowodziowych wraz z odbudową cieków G., od ujścia do ulicy (...) w B. w zakresie i na warunkach określonych w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ), kosztorysie ofertowym oraz projekcie budowlanym. Następnie, umową nr (...) z 21 stycznia 2013r., wykonawca za zgodą inwestora zlecił powodowi podwykonanie przegrody przeciwfiltracyjnej. Powód wywiązał się z umowy z należytą starannością, wykonał roboty zgodnie ze SIWZ i dokumentacją projektową. 28 lutego 2013r. wystawił wykonawcy fakturę VAT za wykonane roboty na kwotę 44.510,63 zł, a 29 lipca 2013r. na kwotę 646.682,34zł.

Sąd Okręgowy ustalił również, że w czasie robót prowadzonych przez podwykonawcę, 1 marca 2013r. doszło do przerwania kanalizacji sanitarnej w okolicach ul (...) w B. z tej przyczyny, że ani w projekcie, ani na mapach stanowiących podstawę projektową nie była zaznaczona nowo powstała linia kanalizacji sanitarnej. Zamawiający pokrył koszty naprawy instalacji sanitarnej: 14.515,20zł z tytułu opróżnienia szamba i 61.500 zł za wykonanie przewiertu sterowanego rurą PEHD pod ciekami G. oraz wezwał powoda do ich pokrycia, następnie pismem z 10 kwietnia 2013r., przychylając się do stanowiska powoda, że obowiązek naprawienia szkody powstałej na skutek przerwania kanalizacji sanitarnej spoczywa na wykonawcy, wezwał wykonawcę do naprawienia szkody przez zapłatę tych kosztów, a jednocześnie wstrzymał wypłatę wynagrodzenia za roboty budowlane do ich równowartości, tj. 76.015,20zł na rzecz wykonawcy, który z kolei wstrzymał wypłatę wynagrodzenia w tej kwocie wobec powoda. Powód wystosował do pozwanych wezwania do zapłaty. Zamawiający odmówił powodowi zapłaty 76.015,20zł, a wykonawca pozostawił wezwanie bez odpowiedzi.

Sąd Okręgowy przyjął, że legitymację do reprezentowania pozwanego Skarbu Państwa w świetle regulacji art. 11, art. 71 ust. 1 pkt. 5 i art. 72 ust. 1 ustawy z 18 lipca 2001r. - Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 ze zm.) posiada (...), wykonujący funkcje właścicielskie w odniesieniu do urządzeń melioracyjnych i zobowiązany do ich utrzymywania. Stwierdził, że łączący strony stosunek zobowiązaniowy, którego źródłem były umowy z 13 września 2012r. oraz z 21 stycznia 2013r. stanowią roboty budowlane, a podstawę prawną roszczenia pozwu jest art. 647¹ § 5 k.c. normujący solidarną odpowiedzialność wykonawcy i inwestora za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę, w przypadku. Podkreślił, że przedmiotem żądania pozwu jest zapłata części wynagrodzenia należnego podwykonawcy za wykonane roboty budowlane, którego zasadności, jak i wysokości pozwane nie kwestionowały, a rozstrzygnięcie sprawy sprowadza się do oceny zasadności potrącenia z tą wierzytelnością, kosztów naprawy sieci kanalizacyjnej.

Sąd Okręgowy stwierdził, że brak jest podstaw do zastosowania w sprawie przepisów o czynach niedozwolonych, a w szczególności art. 435 k.c., ponieważ powód domaga się zapłaty umówionego wynagrodzenia za roboty budowlane i nie ponosi odpowiedzialności za awarię, do której doszło 1 marca 2013r. Z treści łączących strony umów wywiódł, że zarówno inwestor, jak i wykonawca zobowiązali się do przedstawienia pełnej i aktualnej dokumentacji projektowej, nadto wykonawca oświadczył, że wszelkie skutki wynikające z wadliwości bądź niekompletności tej dokumentacji będą obciążać zamawiającego, a przedłożyli podwykonawcy nieaktualną dokumentację projektową to nie wywiązali się w sposób należyty z podjętego zobowiązania i ponoszą odpowiedzialność kontraktową z art. 487 k.c. w zw. z art. 471 k.c. za szkody wyrządzone w związku z awarią, do której doszło wskutek prowadzenia prac w sposób zgodny z tą dokumentacją. Nie podzielił Sąd Okręgowy stanowiska pozwanej (...), że nie ponosi odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy solidarnie z wykonawcą, ponieważ nie wyraziła skutecznie zgody na podwykonawstwo. Przytaczając art. 647⁽¹⁾ § 2 k.c. stanowiący, że do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził

zgodę na zawarcie umowy, Sąd Okręgowy wyjaśnił, zgoda, o której mowa w tym przepisie może być wyrażona przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.) oraz na skutek przedstawienia inwestorowi umowy, jaką wykonawca zamierza zawrzeć z podwykonawcą lub jej projektu wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie (tzw. zgoda milcząca). Uznał, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że inwestor zaakceptował podwykonawcę, o czym świadczy też to, że przedstawiciele inwestora brali udział w odbiorze prac wykonanych przez powoda, w spotkaniach służbowych, które odbywały się z udziałem podwykonawcy, a po zakończeniu robót strony korespondowały ze sobą w związku z brakiem płatności i płynności finansowej głównego wykonawcy, a co więcej inwestor zapłacił powodowi część wynagrodzenia za wykonane roboty. Sąd Okręgowy stwierdził również, że dochodzona pozwem wierzytelność nie wygasła z uwagi na potrącenie jej w trybie art. 498 k.c. z wierzytelnością inwestora z tytułu kosztów usunięcia awarii powstałej w czasie wykonywania robót przez powoda, ponieważ powód nie ponosi żadnej odpowiedzialności za te szkody, co potwierdza w materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w tym opinia biegłego sądowego. Konkluzje te legły u podstaw uwzględnienia przez Sąd Okręgowy powództwa na podstawie art. 647⁽¹⁾§5 k.c. i zasądzenia od pozwanego inwestora na rzecz powoda 76.015,20 zł z tytułu niezapłaconej części wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane. Kwotę tę Sąd Okręgowy - na mocy art. 481 § 1 k.c. zasądził wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności, liczonymi od 31 sierpnia 2013r., gdyż dopiero w tej dacie inwestor miał wiedzę o wysokości należności niezapłaconej powodowi przez wykonawcę części wynagrodzenia i oddalił powództwo o zapłatę odsetek w dalej idącym zakresie Na podstawie art. 100 k.p.c. obciążył pozwanego inwestora kosztami procesu w całości, jako że powód uległ ze swym żądaniem jedynie w nieznacznej części co do odsetek. Na zasądzone koszty złożyła się opłata od pozwu - 3.801 zł, koszty zastępstwa procesowego powoda - 3.617 zł i poniesione przez powoda wydatki na wynagrodzenie biegłego - 2.000 zł, tj. łącznie 9.418 zł.

Apelację od wyroku wniósł pozwany Skarb Państwa, domagając się jego zmiany przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej RP kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. Alternatywnie wnosił o uchylenie wyroku w części uwzględniającej powództwo i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Apelację oparł o zarzut naruszenia prawa procesowego:

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233§1 k.p.c. przez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych wskutek dowolnej i pozbawionej przymiotu wszechstronności oceny materiału dowodowego i przyjęcie niepoprawnych logicznie i niezgodnych z zasadami doświadczenia życiowego wniosków, a także pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co w rezultacie doprowadziło do błędnej konkluzji, że pozwany Skarb Państwa, jako inwestor wyraził zgodę na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą w rozumieniu art. 647¹§2 k.c.;

- art. 174§1 pkt. 4 k.p.c. i art. 179 §3 k.p.c. przez ich niezastosowanie, mimo że postępowanie w sprawie w oparciu o te przepisy powinno być zawieszona ze względu na nieustalenie odpowiedzialności głównego wykonawcy.

Nadto zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 647¹§2 i 5 k.c. w zw. z art. 60 k.c. przez ich błędne zastosowanie, polegające na uznaniu, że pozwany Skarb Państwa jako inwestor wyraził zgodę na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą w rozumieniu art. 647¹§2 k.c. i przez uznanie, że inwestor jest odpowiedzialny solidarnie z wykonawcą za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia, mimo że nie ustalono odpowiedzialności wykonawcy wobec inwestora za szkodę wyrządzoną przez podwykonawcę przy wykonywaniu robót budowlanych.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji, jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podejmując je, Sąd Okręgowy nie naruszył w żadnej mierze przepisów procesowych, w tym art. 233 §1 k.p.c., jako że wbrew wywodom apelacji nie

przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego. Stąd też ustalenia te Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, podzielając też w pełni ich ocenę prawną.

W szczególności Sąd Okręgowy miał pełne podstawy, ku temu, by przyjąć, że inwestor wyraził zgodę na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą w trybie przewidzianym normą art. 647⁽¹⁾ § 2 k.c. Pismem z 11 stycznia 2013r. wykonawca Grupa Kapitałowa WONAM zwrócił się do inwestora o wyrażenie zgody na powierzenie powodowi jako podwykonawcy części zamówienia publicznego - wykonania przegród przeciwfiltracyjnych, wskazując zakres tych robót: „Kompletne wykonawstwo przesłon: Kolumny (...), przesłon metodą objętościowego mieszania gruntu oraz montaż w wykonanych przesłonach kształtownika (...)”. W odpowiedzi, pismem z 15 stycznia 2013r. reprezentujący inwestora zastępca dyrektora ds. Administracji Zamówień Publicznych M. O. wyraził zgodę na powierzenie części zamówienia podwykonawcy zaznaczając, że zapłata za zakres robót wykonanych przez podwykonawcę nastąpi po udokumentowaniu uregulowania należności finansowych na rzecz podwykonawcy. Zgodę na podwykonawstwo wyraził wprost, w sposób czynny, a zatem w formie przewidzianej w zdaniu pierwszym art. 647⁽¹⁾ § 2 k.c., co zrodziło skutek prawny normowany w § 5 art. 647⁽¹⁾ k.c. w postaci ukonstytuowania się jego odpowiedzialności solidarnej wspólnie z wykonawcą za zapłatę robót wykonanych przez podwykonawcę. Konstatacji tej nie wzrusza okoliczność, że ani wykonawca, ani podwykonawca nie przedłożył inwestorowi umowy, względnie projektu umowy jaką wykonawca zawarł lub zamierzał zawrzeć z podwykonawcą. Skoro inwestor świadomie wyraził zgodę, nie czekając na przedstawienie umowy, to zgoda ta ma moc wiążącą, nie ma bowiem powodu, dla którego inwestor miałby wymagać szczególnej ochrony przed własnymi działaniami.

Z istoty odpowiedzialności solidarnej, unormowanej w art. 366 § 1 i 2 k.c. wynika, że powód może żądać całości lub części świadczenia nie tylko od wszystkich dłużników łącznie, ale także od każdego z osobna. Tym samym zawieszenie postępowania w stosunku do wykonawcy, niezależnie od podstawy i przyczyn, w tym z uwagi na ogłoszenie upadłości wykonawcy obejmującej likwidację jego majątku, nie tamowało rozpoznania sprawy i rozstrzygnięcia o odpowiedzialności inwestora względem wykonawcy. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu zawisłego między podwykonawcą a inwestorem jest też kwestia możliwości potrącenia wzajemnych i wymagalnych wierzytelności inwestora i wykonawcy. Odpowiedzialność wykonawcy względem powódki za szkody wyrządzone w czasie wykonywania robót budowlanych także jest irrelevantna dla rozstrzygnięcia. Prowadząc postępowanie dowodowe i wydając wyrok częściowy Sąd Okręgowy nie naruszył zatem ani art. 174§1 pkt. 4 k.p.c., ani art. 179 §3 k.p.c. Sąd Okręgowy zasadnie także przyjął, że podwykonawca nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone wskutek przerwania kanalizacji sanitarnej w czasie wykonywania robót. Łącząca go z wykonawcą umowa obligowała go do wykonania robót zgodnie z dokumentacją projektową w ściśle określonej lokalizacji, które prawidłowo wykonał. Co więcej postanowienia umowne zwalniały go od odpowiedzialności za wszelkie skutki wynikające z wadliwości bądź niekompletności przedłożonej mu dokumentacji projektowej. Jako, że ani inwestor, ani wykonawca nie zadbali o zaktualizowanie dokumentacji projektowej w toku realizacji inwestycji (do czego obligowały ich umowy: inwestora - umowa o wykonawstwo, a wykonawcę umowa o podwykonawstwo robót budowlanych), to Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że nie mogą skutkami tych, własnych zaniedbań obciążać podwykonawcę.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej. O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, zasądzając - w oparciu o art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. - od pozwanego na rzecz powoda 4.050 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu apelacyjnym, nieprzekraczającego stawki minimalnej, określonej w § 2 pkt. 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804 ze zm. w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji).

SSO Aneta Pieczyrak SSA Piotr Wójtowicz SSA Joanna Naczyńska

- Pisulińska